

13 יולי 2023

כ"ד תמוז תשפ"ג

פרוטוקול הוועדה למאבק בנגע הסמים המסוכנים, ועדה מס' - 01/2023

נושא הוועדה: מצבי סיכון בקיץ – מתבגרים, ליווי והנחיית הורים

להלן פרוטוקול הוועדה סטטוטורית למאבק בנגע הסמים המסוכנים.

הוועדה התקיימה ב- 13.7.23 יום ה', כ"ד בתמוז תשפ"ג ZOOM.

השתתפו באמצעות אפליקציית ZOOM

- ד"ר אפרת אוחיון - חברת מועצה ומ"מ יו"ר הוועדה למיגור נגע הסמים המסוכנים
- גב' סימונה מורלי - מנכ"לית מהות הרשות לחוסן וביטחון קהילתי - מזכירת הוועדה
- גב' קוני טובול – חברת מועצה
- מר יצחק וקנין – חבר פקידות עירייה
- גב' מילנה בן שמחון – מנהלת מרכז לסמים
- גב' סבטלנה לבינון – מנהלת מחלקת התמכרויות עיריית אשדוד
- מר אושרי בוזגלו – נציג מתחנת אשדוד רכז מודיעין
- גב' איריס אלבו – מנחת הבית מרכז להורות
- גב' ירדנה להב – מדריכת שפ"י מחוזי דרום
- גב' ילנה דריגה – ר' תחום חוסן קהילתי
- גב' מיטל יפת – מנהלת המרכז להורות
- גב' רינה קרילקה – רכזת קשרי קהילה
- גב' אפרת אברמוביץ – מנהלת מניעה בחינוך הבלתי פורמאלי
- מר מוטי כהן – רכז מגזר חרדי
- גב' ליטל ביטון – מנהלת הדרכה וניהול ידע
- מר רותם מגידי – מנהל תחום חינוך פורמאלי
- מר יוסי בוקובזה – רכז שירות אזרחי מגזר חרדי
- מר יוסי זוזוט – מדריך מוגנות
- מר חי מורסיאנו – מיישם ומטמיע מערכות מידע
- מר שאולי דהן – מנהל היחידה לנוער וצעירים
- מר שרון שושנה – מדריך משאלה

נעדרו

- מר מני אזולאי – חבר מועצת העיר, יו"ר מהות ויו"ר הוועדה למאבק בנגע הסמים המסוכנים
- מר מאיר אברג'יל – חבר מועצה
- מר אפרים וובר – חבר מועצה – חו"ל
- מר רנה ארפי – נציג ציבור – עדכן שלא יצליח להשתתף
- גב' אלה בוארקוב – מחליפה של אסיה חנקין – עקב עומס בעבודה לא תשתתף
- מר רפי אוליאל – חבר נציג ציבור – עדכן שלא יצליח להשתתף
- מר רמי לב – חבר וועדה – ניסיונות רבים להשיגו וואצפ/טלפוןית אין מענה
- גב' שרית ביסמוט – חבר פקידות עירייה

זומנו אך לא מחויבים:

- גב' יעל כהן – מנהלת אגף רווחה – נשלחות נציגות מיחידתה
- גב' ליאורה מהרט – מנהלת תוכנית 360
- גב' חני אבן חיים – רכזת קורסים והשתלמויות – לא חשה בטוב
- גב' יובל סופר – חברת מועצת הנוער העירונית – אילוצים קודמים
- מר יובל בר ששת – יו"ר מועצת הנוער העירונית – אילוצים קודמים
- גב' בריגיט דוקהן – ראש תחום חינוך מניעה והסברה בחינוך הפורמאלי – מחלה
- גב' מזל שאלתיאל – מנהלת ת. נוער – השתלמות
- גב' חני כהן – מדריכת שפ"י מחוז דרום חמ"ד – חופשה
- מר נתן גרינברג – ראש תחום עולים
- מר שחר כחלון – רכז מניעה
- מר אליהו גבייה – רכז עולי אתיופיה – מילואים
- גב' חנה מור – מנהלת מחוז דרום הרשות הלאומית – אילוצים קודמים
- גב' מירב אברהם – מנהלת נוער וצעירים מחלקת רווחה
- גב' יהודית ביטון – מנהלת אגף חטיבה בוגרת
- גב' מרטין עובדיה – מנהלת אגף חטיבה צעירה – לא תוכל להשתתף בשל ישיבה

פתיחה:

הגב' ליטל ביטון- מנהלת הדרכה וניהול ידע- מהות, פתחה את הועדה והציגה את הנושא הנבחר ולו"ז הועדה.

ד"ר אפרת אוהיון - חברת מועצה ומ"מ יו"ר הועדה למיגור נגע הסמים המסוכנים

בירכה על השתתפותה בוועדה ואת הנוכחים, כמו כן ציינה כי ישנה חשיבות של העלאת נושא זה דווקא בעת הזאת, בחודשי הקיץ. העלאת נושא מצבי סיון בקרב מתגברים לסדר היום חשובה ומשמעותית לכולנו, יישר כוח למהות על העיסוק בנושא זה.

גב' סימונה מורלי - מנכ"לית מהות ומזכירת הועדה

סימונה בירכה את הנוכחים ואת ד"ר אפרת אוהיון – ממלאת מקום יו"ר הועדה למאבק בנגע הסמים המסוכנים. ברקע לוועדה הציגה סימונה מהי התנהגות מסוכנת בקרב נוער מתוך המאמר באתר סגול. כיום גיל ההתבגרות מתחיל הרבה יותר מוקדם מפעם, לעיתים גם באופן פיזי, אך לרוב באופן נפשי. בגיל ההתבגרות, החל מגיל 12, האזור במוח שאחראי על התנהגות מתגלמת מתחיל להתפתח, אך אזורים אחרים שאחראים על ויסות התנהגות, שליטה עדיין לא מתפתחים באותו הקצב, וכך יוצא שהמתבגר יוצא מאיזון ומפתח בתקופה זו של החיים נטייה מוגברת להתנהגות בסיכון, או לרגשנות יתר. נוסף על כך, ע"פ מחקרים, המוליך העצבי – דופאמין, מגיע לשיאו בגיל ההתבגרות, ובין השאר, מוליך זה אחראי על ההנאה מתגמול ועל היכולת לקבל החלטות – המשמעות שהמתבגרים מייחסים להצלחה או כישלון היא שונה אצל מבוגרים בעקבות העלייה בדופאמין, והפער הזה גורם למתבגרים לקחת סיכונים שמבוגרים לא ייקחו.

כמו כן, אנו למדים שינוי קשר הדוק בין תחושת הקבלה, שייכות, של בני הנוער ע"י חברים – בני גילם לבין הנטייה להתנהגות קיצונית, לקבלת החלטות שגויות שיטיבו, כביכול, עם המעמד החברתי שלהם, גם אם ההחלטה מסכנת את חייהם. ילדים חווים התנסויות מסוכנות כבר מגיל צעיר, ועלינו לדעת כיצד לאבחן ילד, נער או נערה עם נטייה להתנהגות מסוכנת – אלימות, נטייה ליצירת קשרים מזיקים, אלכוהול, הרפתקנות יתר, סמים וכדומה. נכון, יצר ההרפתקנות, סיכונים, יצירת חוויות חדשות והתנסויות חדשות הם חלק בלתי נפרד מגיל ההתבגרות, ולא תמיד כל התנסות כזאת מגדירה את הנער/ה כבעל נטייה למסוכנות.

לעיתים, זה נובע מסקרנות בריאה, רצון להיות עצמאי, לגלות את העולם בדרך שלך, לייצר לעצמך חוויות והתנסויות חדשות, לגבש זהות, ליצור חברויות חדשות, להיות אהוב ומקובל. אך ישנו גבול מסוים שעובר בין הרצון לחוות ריגושים לבין התנהגות מסוכנת שהופכת להיות חלק בלתי נפרד מחייו של המתבגר.

לסיכום שיתפה סיפור אישי על נכדתה בגיל 10, כאשר הראתה סממנים של גיל ההתבגרות בהתנהגות ובשפת גוף. בחלק השני חשפה סימונה בפני משתתפי הועדה את אירועי הקיץ בחסות מהות שנרתמת למגוון רחב של פעילויות לבני הנוער, לצורך מניעת שוטטות ומילוי הזמן הפנוי.

מר שאולי דהן - מנהל היחידה לנוער וצעירים

שאולי פתח בנושא אחוז הגדילה של שוטטות בקרב בני נוער בשנים האחרונות, עליה של 1.5% בשלוש השנים האחרונות. כמו כן, הוסיף כי התנהגות סיכונית בקרב בני נוער בקיץ עשויה להיות תוצאה של מספר גורמים, לדוגמא: בזמן הלימודים, בני הנוער רגילים להיות בסביבה הרגילה שלהם, בחופש יש יותר זמן פנוי

וחלקם עשויים להתנהל באופן פחות אחראי. בני הנוער עשויים להיות חשופים לגורמי סיכון גבוהים כמו: אלכוהול, חומרים ממכרים, מסיבות, נהיגה מסוכנת, שוטטות, אלימות.

למשתתפי הוועדה הוצגו שני סרטונים המתארים התנהגות סיכונית של בני נוער בתקופת הקיץ. עוד הוצגו תרשים המתאר רצף של סיכון בקרב בני הנוער: 70% מהנוער הנורמטיבי סובלים מקשיים בגיל ההתבגרות, 15% נמצאים בסיכון קל, הכולל קשיי תפקוד, דיכאון, שימוש בסמים ואלכוהול ללא מענה מספק מהסביבה. 10% סיכון ממשי, הכולל חוסר תפקוד במערכת החינוך, חוויות כשלון, נשירה סמויה, בעיות רגשיות ועוד. 4% נמצאים בסיכון גבוה, הכולל נשירה ממסגרות נורמטיביות, כישלון בהשתלבות במסגרות אלטרנטיביות,

ניתוק חברתי, שוטטות ועוד. 1% בסכנת חיים, הכולל חוסר קורת גג, עבירות והרס עצמי, הפקרות מינית, ניתוק מהמשפחה ועוד

לסיכום דבריו ציין שאולי כי חשוב להגביר את התודעה לסיכונים הקיימים ולהיות מעורב בעולמם של בני נוער יותר מאשר בשגרת הלימודים, מבעוד מועד יש לתכנן ולשאול, להתערב ולקחת חלק פעיל בחיי היום יום. תעסוקה נכונה, קורסים, לימודי נהיגה, שאיפות ושיחות על העתיד יכולות להשפיע ולעזור להם להתמקד בדברים החשובים וכך למנוע מהם "ליפול" למקומות חשוכים.

גב' איריס אלבז – מנחת הבית המרכז להורות

איריס הציגה את עצמה ובירכה את הנוכחים. בהרצאתה – מצבי סיכון בקיץ, מתבגרים, ליווי והנחיית הורים וחשפה בפנינו את נושא ההתנהגויות בסיכון לבני נוער בקיץ, מזווית של הנחיית הורים. את המצגת פתחה במחקר על בני נוער הכולל 804 בני נוער בגילאי 13-17. תוצאות המחקר מצביעות על ידיעה נמוכה של ההורים לגבי גלישת הילדים ברשת. כ-60% מבני הנוער ציינו כי יש להם חשבונות ברשת ושההורים אינם מודעים לכך. רק 13% מהבני נוער דיווחו כי ההורים מודעים לפעילות שלהם ברשת. בנוגע למבוגרים, כ-27% מהם חושבים שילדיהם יש חשבונות סודיים ברשתות החברתיות. כ-73% מההורים משערים שילדיהם מספרים להם הכל.

איריס פנתה בשאלה לנוכחים מדוע ההורים לא יודעים הכל?

לדברי שרון שושנה ההורים יודעים הכל פשוט אינם רוצים להתעמת עם הילדים. לדברי יוסי בוקובזה מקום שההורים מאפשרים לילד לשמור על הדיסקרטיות שנותן לו ביטחון ובגרות ובעצם היזום של הסתרה מתחיל מההורים. לדברי ילנה דריגה " לילד שלי זה לא יקרה" העלמת עין מהמצב. עוד הוסיף יוסי זוזוט כי הילדים מספרים חצאי דברים ולא את כל האמת. הוסיפה ליטל ביטון כי החוסר ידע של ההורים בטכנולוגיה, שפה, פערים של תרבויות שונות כל זה מאפשר להורה לא לדעת ולא תמיד מבחירה. עוד הוסיפה מיטל יפת הורים עסוקים בין הבית לקריירה לכלכלת המשפחה, עודף של משימות ביום יום מה שגורם להורים לא לשאול ולתחקר.

לתשובתה של איריס לשאלה שנשאלה מספר סיבות: 1. **נפרדות** - המתבגרים מגיעים לשלב של גיבוש זהות שבו הם מתחילים בתהליך של הפרדות מההורים וכחלק מהתהליך זה מתבטא בהסתגרות, פחות לשתף וכיו. 2. **חוסר תקשורת הורים מתבגרים** – ההורים עסוקים ולא מוצאים הזדמנויות או לא מבינים את החשיבות במתן זמן לשיחה מול המתבגר. עוד הוסיפה כי תגובות ההורים (בסיטואציות מסוימות מול המתבגר) יקבע את המשך השיחות שלו מול ההורים, לדוג בסגנון מתירני מול הילד זהו סגנון שאין בו דיאלוג מול המתבגר מה שיגרום למתבגר לא לשתף. 3. **שינויים במוחם של הילדים** – לפי מחקר של פרופסור ג'יי גיד התגלה כי בגילאים 12 – 21 מוחם של המתבגרים עוברים תהליך "גיוס" שנמצא בחלקו הקדמי של המוח ממוקמים המעצורים, השליטה על הדחף, יכולת השיפוט. מנגד המוח בגיל ההתבגרות מפתח את התפקודים הגבוהים כמו זיכרון, חשיבה מופשטת, רגשות, קבלת החלטות.

4. עוד ציינה כי המתבגרים בתקופת הקיץ **נמצאים ללא מסגרת**, שעות ארוכות מול המסך, מיעוט תקשורת והשגחה הורית, שימוש מוגבר בחומרים ממכרים, צורך מוגבר בקשרים חברתיים ולכן חשוב מאוד כול הפעילויות שדוברו קודם על מנת לגרום למתבגר להיות מועסק. 5. לסיום הוסיפה כי ההורים נדרשים לשים **גבולות למתבגרים** בגיל ההתבגרות אם זה לבדוק היכן המתבגר מבלה ועם מי, לתאם שעת חזרה מתואמת מראש, שמירה על החוק, לא לפגיעה עצמית: אלכוהול, נרגילה, סמים, התנהגות מינית.

סבב התייחסות:

גב' ירדנה להב - מנחת שפ"י מחוז דרום ממלכתי

תחילה הודתה לשאולי ולאיריס על הרצאה מרתקת, עוד הוסיפה כי שילוב בין חומרים ממכרים לשיעמום יתר אצל המתבגרים הינו מיקס של מספר בעיות. בהזדמנות זו מודה למהות על המאמצים והפעילויות השונות שמתקיימות לנוער למיגור התופעה.

מר אושרי בוזגלו – רכז מודיעין תחנת משטרת אשדוד

הודה על חשיבות הוועדה, לצערו לא דנו בוועדה בנושא של סימנים מקדימים במתבגרים בשימוש בסמים מתבטא בהתנהגות עצבנית, הסתבכויות, שינויים במעגל החברתי, עוד הוסיף כי חשוב לגלות את זה כמה שיותר מוקדם, יש מקום להכניס את ההסברה והמניעה. לדבריו השיבה סימונה, כי בכל ועדה אנו דנים בסוגיה אחרת תחת המאבק בנגע הסמים והתנהגויות סיכוניות אחרות. עוד הוסיפה כי מהות וכל השותפים נמצאים על זה כל השנה בתוכנית מאוד סדורה, גם בקיץ הנוכחי אנו משלבים את הפעילויות שלנו אווירה של מניעה, הדרכה למדריכי הקיץ, הנחיות להורים ועוד. כמו כן סימונה ביקשה את התייחסותו לממצאים החמורים שהוצגו השבוע בכלי התקשורת לגבי חזרתה של סוגיית הקורקינטים והסכנות לכותרות. אושרי השיב כי נושא הקורקינטים תמיד נמצא על השולחן, בטיחות - להסביר לילדים את הסכנות וההשלכות בנסיעה, גניבות, תאונות וכו'.

גב' סבטלנה לבינון מנהלת מחלקת התמכרויות עיריית אשדוד

שמחה ונרגשת להיות חלק מוועדה זו. סבטלנה נמצאת שנים רבות ברווחה. כחלק מתפקידה הוא לשמור על הקשר מול המתבגרים, לבצע הדרכות להורים בנושא. לדבריה היום מאוד קל לנוער להשיג סם, לקנות יין, ולכן חשוב שיש וועדות אלו שנוכל ללמוד ולהשכיל ולעבוד ביחד למיגור התופעה.

עו"ד קוני טובול חברת המועצה

לדבריה מתבגרים לא מסוגלים להפנים את הדברים שאתה אומר כי התהליך התפתחותם מורכב וכולל שינויים רבים המשפיעים על יכולתם להבין ולתקשר בצורה יעילה עם ההורים. עוד הוסיפה כי נדרש "כלי" שיוכל לעזור בתיווך בין המתבגר להורה. סיימה עם ברכות על הוועדה ועל שיתוף הפעולה עם כלל הגורמים.

גב' מיטל יפת מנהלת המרכז להורות

הציגה את עצמה ותפקידה במהות, מיטל הציגה שני אתגרים שאיתם צריך להתמודד האתגר הראשון הוא התקשורת והשיתוף פעולה בין ההורים למתבגרים. כדי להתגבר על התיווך לא יעיל בין ההורים למתבגרים, עוד הוסיפה כי נדרש לנסות לרתום את ההורים להשתתף בפעילויות כמו הרצאות ופתיחת קבוצות. עם זאת, נוכחות ההורים הייתה דלה. האתגר הוא להגביר את הנוכחות של ההורים ולעזור להם להגיע להרצאות ולהיות חלק מהקבוצה.

האתגר הנוסף, השפעת הרשתות החברתיות על המתבגרים. למתבגרים מוצג תוכן לא הולם ברשתות החברתיות, כמו פורנו, חרמות סיגריות אלקטרוניות ועוד. השפעה זו נכנסת למשוואה בתקופות שאנו גדלים כהורה, עליך להתמודד עם האתגר הזה ולמצוא דרכים (כמו סינון תכנים ברשת), להשפיע בחיוב על יכולתם של המתבגרים להתמודד עם התוכן הלא הולם ברשתות החברתיות.

גב' אפרת אברמוביץ מנהלת מניעה בחינוך הבלתי פורמאלי

הציגה את עצמה ותפקידה במהות, המלצתה לוועדה ברמה העירונית לפתח תוכניות תעסוקה נוספות לנוער, להקדיש יותר מקומות בילוי במרחבים הציבוריים עבור המתבגרים שמרגישים בודדים וללא חברים. בנוסף, נכון להביא את המתבגרים יחד ולחבר אותם לקבוצות נוער כדי לספק להם תמיכה ותחושת שייכות במהלך הקיץ.

מר שאולי דהן מנהל היחידה לנוער וצעירים

שאולי התייחס לדבריה של מיטל והוסיף כי חשוב להבין כי נוער בסיכון או נערים המשתמשים בסמים לא בוחרים להיות במצב זה. כדי לתמוך ולסייע לנערים במצבים כאלה, חשוב שיהיה תיאום בין ההורים ושיתוף פעולה. הילדים יודעים לשחק בין שני הדמויות בין האב והאם, חשוב שיהיה שיתוף פעולה בין ההורים ושהיו תואמים בתשובות למתבגרים חשוב ליצור תקשורת פתוחה וכנה.

מר רותם מגידי מנהל תחום חינוך פורמאלי

הציג את עצמו ותפקידו במהות והתייחס לנושא הקורקינטים החשמליים. עוסק בנושא הקורקינטים החשמליים בפעילות מוגנות בשם "מוגנות בדרכים" בשיתוף משטרת התנועה של אשדוד ובטיחות בדרכים. בהקשר זה, הוא מתייחס למציאות שבעבר כל רכישה של קורקינט הייתה באחריות ההורים, אך כיום התווספו המון חברות שמציפות את השוק בקורקינטים החשמליים, ומכאן מגיעה הקושי באכיפה. לסיום בירך את איריס ושאוּלי על הרצאות מעניינות ומרתקות ועל קיום הוועדה.

סיכום והחלטות:

חברת ועד מנהל מהות הגב' אפרת אוחיון ומ"מ מקום יו"ר הוועדה, וגב' סימונה מורלי - מנכ"לית מהות ומזכירת הוועדה, סיכמו ולהלן ההחלטות:

- תחילה הודו לאיריס ושאוּלי על ההרצאות ברמה מדויקת וגבוהה, יישר כוח!
- ציינו כי נושא העסקת בני נוער מונעת שיעמום יתר והעסקתם בתעסוקות קיץ שונות מונע שוטטות וונדאליזם ולכן יש לעודד הן בגופי העירייה והחברות העירוניות, גיוס בני נוער – ציינו כי נעשה בפועל.
- שטחו את מגוון האירועים בעיר – שפע האירועים בעיר אשדוד מתרחש בכל הזירות וכולל מגוון קהלים, כולל חרדים, עולים וגם מוכוון לכלל הגילאים. יש לשאול ולהביא את בני הנוער להשתתף בפעילויות אלה, יש צורך בשיתוף פעולה עם כלל הגופים בעיר בדגש על גופי הרווחה והנוער, תוך רתימת המדריך וליווי הנוער בקבוצות לפעילויות המגוונות בעיר – לעודד השתתפות בפעילויות שמתקיימות.

להלן מספר ההחלטות שהתקבלו:

מס"ד	החלטות	אחריות ביצוע
1	גיבוש תוכנית עבודה – מהות בשיתוף שפ"י משרד החינוך, יתכנסו לתכנון שנתי לשנה הבאה בנושא מצבי סיכון ותיגזר תכנית עבודה שנתית (כמידי שנה).	מהות - ר' תחום חינוך מניעה והסברה, סימונה מורלי – מנכ"לית מהות ירדנה להב – מדריכת שפ"י מחוזי דרום, חני כהן – מדריכת שפ"י מחוז דרום חמ"ד
2	סכנות ברשת – יושם דגש גם השנה על הרשתות החברתיות, תוך יציאה בחודש פברואר לקמפיין עירוני – "רשת ביטחון".	מהות- שחר כחלון, ר' תחום חינוך מניעה והסברה
3	עידוד ההורים לפעילויות – לצורך הבאת ההורים לפעילויות יש לפרסם ברשת, ניוזלטרס, הכנסת פרק בחרום.	מנהלת המרכז להורות משמעותית הגב' מיטל יפת גב' דינה בר אולפן – שולחן דוברים
4	בנושא רכיבה בטוחה באופניים / קורקינט חשמלי יש ליצור שת"פ עם אגף תפעול, אכיפה, שיטור עירוני וועד הורים, ומהות והמרכז להורות משמעותית בנושא הסברה להורים.	סימונה מורלי, ר' תחום חוסן קהילתי, מנהל תחום חינוך בלתי פורמלי, נציג משטרת אשדוד, שיטור עירוני, רכזת מדיה – אירית גלזר ראש אגף תפעול – מר שלמה רוטנברג, מנהלת פרויקטים לבטיחות בדרכים – גב' אילנית אלימלך
5	הכשרת רכזים ומדריכי רחוב – התקיימה הכשרה בשיתוף מהות ותחום נוער בסימן יציאה "לקיץ בטוח", יש להקפיד ולהתמיד בהכשרה מידי שנה.	-

הגב' סימונה מורלי

מזכירת הוועדה

מנכ"לית מהות – הרשות העירונית לביטחון וחוסן קהילתי

ד"ר אפרת אוהיון

חברת ועד מנהל מהות ומ"מ יו"ר הוועדה